

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLV (39)

Štev. (No.) 25

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

3. julija 1986

Tisk - govornica družbe

Vsako prizadevanje spremlja vprašanje o sredstvih, ki pomagajo k smotru. Skrb za vse, kar zagotavlja človekovo preživetje in večanje njegovih telesnih in duševnih zmognosti, pa za sredstva obrambe, proizvodnje, premeščanja in sporočanja v družbi je pred določanjem neposrednih ciljev in je bitno spojena z načrtovanjem. Če se ne oskrbujejo ustrezna sredstva, ni mogoč razvoj k smotru.

Tudi za našo družbo je temeljnega pomena, da se kdaj posebej pomudi ob vprašanju o poglavitnih instrumentalnih vrednotah, med katere šteje tisk.

Kar je ustna govornica v odnosih med poedinci, je v družbenih odnosih tisk in druga sredstva javnega sporočanja novic, vednosti, priporočil in izrazov ustvarjalnosti. Če bi tega v družbi ne bilo, se družbeno življenje ne bi moglo razvijati, ustavil bi se napredek in bi družba končno za zunanje učinke odmrila.

Tisk v tem širokem pomenu ni samo nujno sredstvo, ki omogoča obstoj današnje civilizirane družbe, temveč ima tudi izredno silo. Kdor ima v rokah tisk, obvladuje javno mnenje in razpoloženje in vpliva na odločitve oblasti. Zato se tisku pridajajo pomen velesile in celo četrte oblasti v državi, tam kjer je tisk svoboden pred utesnjevanjem tako glede na vsebino kot na izdajanje, naklado in razdeljevanje. Čeprav je tiskovna svoboda pomemben del splošne državljanske svobode, gre njeno poudarjanje kdaj predalet. V vsakem primeru je očiten velikanski pomen tiska v družbi, zato se v naši dobi tako močno uporablja v politiki, gospodarstvu, znanosti, vzgoji, razvedrilo in dnevnem poročanju. Ni področja, ki ne bi bilo zajeto v tiskani besedi.

Kot je človekova govornica sredstvo za posredovanje resnice, poguma, tolažbe, svarila in dobrega nasveta pa za izražanje plemenitih čustev ljubezni, občudovanja, vzajemnosti in hvaležnosti, tako jezik lah-

ko vara, vliva malodušje, draži, zapeljuje, zavaja ali razodeva sovražstvo, prezir, samoljubje in druge trdote srca. Tako je tudi tisk lahko posrednik visokih misli in čistih rešnic in pobujevalec osebnih in družbenih plemenitih naravnih; lahko pa je zvodnik, ki prinaša miselno in pravno pohujšanje. Dober časnik razgrinja pogled v svet, razvzroča družbene zaplete, posreduje pobude za zdrav napredek in budi razpoloženje za kar najbolj znosno družbeno sožitje, slab časopis pa omejuje razgled le na nekatera svetovna področja in zatajuje druga, vzmnoužuje težavne pojave in zatemnjuje vpogled v njihove vzroke in v možnosti za rešitev, vzbuja dvome in malodušje in neti družbena nasprotstva. Knjiga lahko kviri nravi, lahko pa odpira nebesa ljepotne in pravne skladnosti in popolnosti. Pisana beseda je končno sredstvo, po katerem se nam je z raven ustnega izročila ohranilo javno božje razodetje in se nam v tiskani obliki posreduje do našega časa.

Slovenski zdomci smo smisel za tiskovno dejavnost prinesli s seboj in ga ohranjamo ob vseh težavah. Vsaka skupina in vsaka idejna akcija je vsaj kdaj uspela, da se je v tiskani obliki predstavila javnosti, in se je včasih to ocenjevalo kot nesmotrno trošenje tvarnih sredstev in celo škodljivo trenje med silnicami. Razen kakih prav redkih posameznih pojavov gre v resnici le za

zdravo družbeno pretakanje, ki dokazuje, da nismo togo monolitni, ampak da smo živo čuteč organizem, ki neprestano preiskuje svojo pot in smer.

Ali bomo znali ohraniti smisel za vzdrževanje tiskanih občil in izdajanje slovstvenih del? Gotovo ne, če izgubimo iz zavesti smoter, v katerega so ta sredstva naravnana. Če oglešmo za muziko slovenskega jezika, otopimo za nadaljnjo usodo današnjega določnega slovenstva, ki se giblje in spreminja in bo nekoč priznavajoče sprejemalo tudi naš prispevek, in če nehamo vrednotiti vrhunske dobrine duha, tedaj nam tisk ne bo potreben.

Dokler pa bomo hoteli kot skupnost sebi, slovenski domovini in svetu pričati o svojem obstoju in njegovih temeljih, o svojih zamislih, težnjah in zahtevah za razvoj slovenstva, o svojem smislu za duhovno rast in ustvarjalnost in o težnji po vraščanju polnega, enakovrednega slovenstva v rast človeštva, do tedaj bomo vedeli, da so nam nujna sodobna sredstva javnega obveščanja, brez katerih bi običali in onemeli. Brez njih bi končno in najbolj usodno obstala božja beseda in božji nauk.

Naša nedelja dobrega tiska nas tedaj vse vabi, da se spet ovemo svoje skupinske poklicanosti k izdajanju, zaaganju, pisanju in podpiranju tiskane besede. Vsakega posebej pa kliče, naj te besede ne prezira, marveč naj jo spoštljivo in hvaležno jemlje v roke in si po njej bogati um in srce.

B. F.

Trda roka je že padla

Dosedaj v Sloveniji nismo imeli političnih procesov, vsaj po Titovi smrti še ne. V drugih jugoslovanskih republikah jih pa je bilo precej in so vsa izzvala svetovno zanimanje, ne ravno v prid jugoslovanskemu režimu. Spomnimo se na Šešlja, Šeksa, na Beograščane itd.

Sedaj je prišla na vrsto tudi Slovenija: Čuti se močna roka novega predsednika jugoslovanske vlade Mikulića. On namreč oziroma državni tožilec toži Tomaža Mastnaka, 32-letnega sodelavca revije Mladina (o kateri smo že precej pisali v našem časopisu) zaradi „sramotivne najvišjega predstavnika druge republike“.

Razprava se je pričela 13. junija, a je bila takoj preložena na 27. junij zaradi zadržanosti Mastnakovega zagovornika.

Za kaj gre?

Popolnoma jasno je, da je to pritisk od zgoraj na delno demokratizacijo mladih v Sloveniji. Ko so se doma pripravljali na volitve, oziroma boljše „volitve“ (kako to gre, smo tudi že opisali s prispevkom od doma), je Tomaž Mastnak pripravil

članek za Mladino, ki pa „ni mogel iziti“.

Istega je nato prebral na Radio Študent. V njem govori o kandidaturi Mikulića za predsednika Izvršnega sveta in navaja svoje razloge proti izvolitvi, glede na njegovo delovanje kot predsednika Bosne in Hercegovine. Pozneje je članek bil objavljen v Razmerjih, glasilo študentov na Fakulteti za sociologijo, ter Katedri, glasilo mariborskih študentov, a je sodišče trajno zaplenilo tisto številko, kakor je bila že prej zaplenjena Mladina.

Slovensko filozofsko društvo se je potegnilo za svojega člana T. Mastnaka s protestom, da gre za obtožbo, „ki je po svoji naravi povsem politična in sprožena na podlagi enega tistih členov, ki določajo delikt mišljenja“.

Kot piše Mladina 14. junija t. l. je razvidno, da je „jugoslovanski politični sistem naravnano tako, da dosti bolj dopušča izražanje unitarističnih, celo neostalinističnih aranzmajev, kot pa liberatorske in demokratično-socialistične zamisli.“

Ta tožba ravno kaže, kako se je

VEČER S TOLSTOYEM

Nikolaj Tolstoj, angleški zgodovinar, je letos aprila izdal knjigo Minister in pokoli, v katerem obravnava genocid Kozakov, Hrvatov, Srbov in Slovencev, ki so bili od angleške vojske v maju 1945 s prevaro in silo vrnjeni v roke Sovjetov in komunistične Jugoslavije. Skozi vso knjigo se vleče naša slovenska tragedija. Posebno poglavje v knjigi je posvečeno trem našim rojakom, ki so v Kočevju že bili vrženi v kraško jamo, pa so se potem na čudežen način rešili. Opis je tako tragičen, globok, občuten, da spominja na slog ruskih klasikov.

Knjiga je zbudila silno pozornost v Angliji, ker nedvomno dokaže grozno krivdo angleških generalov in še posebej ministra Harolda Mac Millana. Vplivni Spectator je v Londonu zapisal, da se sedaj Anglija ne more več izogniti odgovornosti,

da pojasni, kako je moglo priti do vračanja, ki je kršilo vse mednarodne zakone ter človeške pravice in omadeževalo angleški značaj in tradicije.

Piscu so slovenska društva v Torontu: Slovenski svet, Tabor in Vestnik priredilo slavnostno večerjo dne 17. junija t. l. Pisatelj se je v govoru in nastopu pokazal kot simpatičen, skromen, vendar povsem podkovan strokovnjak o tragiki leta 1945. Trdno upa, da bo ta stranska krivica popravljena, in upa tudi na osvobodjenje Rusije in ostalih vzhodnoevropskih narodov. Višek večera je bil dosežen, ko so predstavili tri slovenske Lazarje ob glavni mizi: M. Zajca, F. Dejaka in F. Kozino. Na tem lepem večeru je edino manjkala knjiga sama, ki je v Torontu že povsem pošla.

P. U.

8 obrazov jugokomunizma

Ta zanimiv in važni članek o aktualnem položaju v Jugoslaviji je objavil list THE ECONOMIST v Londonu 24. maja t. l. Iz njega objavljamo:

Tako kot večina njenih vzhodnoevropskih sosed, bo Jugoslavija imela letos svoj državni partijski kongres. Kakšnih 2000 delegatov in gostov se bo zbralo v beograjskem Savu centru od 25. do 28. junija, kar je obletnica izključitve Jugoslavije iz Stalinovega Kominforma 1. 1948. Toda to, da je Jugoslavija zunaj sovjetskega tabora, ni edina stvar, ki jo razločuje od njenih bivših tovarišev v Vzhodni Evropi.

Dokler beograjski kongres ne bo začel delo, bo zapleteni politični sistem dežele proizvedel nič manj kot 36 kongresov: po enega v šestih zveznih republikah in dveh avtonomnih pokrajinah; kongres partijsko nadzorovanih organizacij mladine, sindikatov in vojnih veteranov (starih partizanov) v vsaki od osmih regionalnih enot in na državni ravni in še konferenco partijske organizacije v jugoslovanski armadi. Kam sodi jugoslovanski komunizem nenehnih volitev med vzhodnoevropskim „realnim socializmom“ in zahodnoevropskimi evrokomunisti? Jugokomunizem je posebna mešanica. Ni več edine, monolitne jugoslovanske komunistične partije, ampak prej osem partij.

pot, ki sta jo doma pričenjali mladina in Mladina v vsaj delno demokracijo, začela kriviti oziroma s trdo roko bila ustavljena. Volitve še vedno ostanejo „volitve“, to je, da evidentirani kandidati, ki jih postavi seveda partija, tudi morajo biti izvoljeni, in da ni možnih pripomb ali političnih mnenj, ki bi bila lahko različna od uradnih. Vse, kar je politično drugačno kot hoče režim, partija ali Mikulić, je „državi sovražna propaganda“, „žalitev druge republike“ in zato kaznivo.

Za proces vlada veliko zanimanje. Prijavilo se je več tujezemskih časnikarjev, tako da bomo dobro informirani. Seveda pa je odvisno, v koliko so sodišča nepristranska in svobodna. Po zadnjih zgledih niso!

DRAGA 86

XXI. študijski dnevi

Trst, 5., 6. in 7. septembra 1986
Park Finžgarjevega doma, Opčine,
Narodna ulica 89

Petek, 5. septembra 1986

ob 17.00 Predstavitev predavateljev na letošnji Dragi.

ob 17.30 Predavanje: SLOVENSKA CERKEV MED BOGOM IN CESARJEM. (Kako je Cerkev na Slovenskem v zadnjih sto letih prilagojevala svoje nadčasno poslanstvo družbeno - političnim razmeram.) Po diskusiji zakuska in družabnost.

Sobota, 6. septembra 1986

ob 16.00 Slovesna otvoritev.
nato Predavanje: MATIČNE DILEME MED NARODNOSTJO IN DRŽAVLJANSTVOM (Intelektualec z mednarodnim obzorjem pretresa razne mogočnosti današnjega jugoslovanstva, od utopije do politične prakse.) Po predavanju diskusija.

Nedelja, 7. septembra 1986

ob 10.30 Predavanje: BLAGODEJNA ODVEČNOST KRŠČANSTVA

Partija v Sloveniji, jugoslovanski najzahodnejši in najliberalnejši republiki ima mnogo več skupnega z evrokomunistično italijansko partijo kot denimo s partijo v Bosni. Slovenska partija podpira privatno podjetništvo in ohranja razumne odnose z rimskokatoliško cerkvijo. Ravno tako tolerira najzgovornejši tisk v Jugoslaviji. Znotraj uradne mladinske organizacije so neodvisne „sekcije“, vključno z majhnim odmevnim „mirovnim“ gibanjem. Med njegovimi tarčami je tudi jugoslovanska prodaja orožja deželam v razvoju.

V Bosni pa, nasprotno, že petje pesmi, ki velja za „nacionalistično“ lahko pomeni pet let v ječi. V Srbiji, ki je v nekaterih pogledih kar liberalna, med nekaterimi komunisti obstaja trdovraten odpor proti takšnim ukrepom kot je ukinitve nepopularnega „agrarnega maksimuma“ — omejitve lastništva zemlje na deset hektarjev, ki so jo uvedli 1. 1953 po zaključitvi kolektivizacije.

Toda resnična nestrinjanja med jugoslovanskimi komunisti zadevajo oblast in denar. Nekateri, posebej Srbi, hočejo krotiti lokalno avtonomijo, drugi pa ne. Pripravljajo se tudi o tem, ali naj bodo devize razdeljevane v centru potem, ko so plačani računi za vojsko, varnostne službe in obresti za tuje kredite, ali naj bi tistim, ki veliko zaslužijo, kot Slovenija in Hrvaška, omogočili zadržati večji del zaslužka zase.

Partijski kongres naslednji mesec bo torej imej veliko dela. Aparatčiki v Beogradu nič več ne zapovedujejo osmim regionalnim partijam, kaj je treba delati. Toda jugoslovanski komunisti še vedno vztrajajo pri osnovnem. Nočejo deliti oblasti z nekomunisti. Demokratični centralizem, pravilo, ki omogoča višjim tovarišem, da ukazujejo nižjim, je še vedno živ in pri močeh ter deluje v vsaki od osmih regionalnih partij. Celo v Sloveniji, kjer je kulturni in verski pluralizem toleriran, je demokratični centralizem partiji pri roki: privilegij je vselej mogoče preklicati: „Liberalizem“ je v Jugoslaviji tako kot demokratični centralizem postavljen z dekretom z vrha navzdol, ne pa zagotovljen z dna navzgor.

ALBANEC S KOSOVA JE NOVI PREDSEDNIK

Novi predsednik Jugoslavije je Albanec iz Kosova, Sinan Hasani, ki nasleduje Srba Vlakovića iz Vojvodine. Novi predsednik centralne vlade v Beogradu pa je 57-letni Branko Mikulić, Bosanec hrvaškega pokolenja, ki je postal znan ob organiziranju olimpijskih iger v Sarajevu. Prevzel je vladno po Hrvatci Planinčevići, ki je ob koncu svojega vladanja dobila precej priznanj. Pri sestavi sodelavcev je novi predsednik imel dosti težav, ker je več priznanih osebnosti odklonilo njegove ponudbe. Negativni odgovor je dobil tudi od Slovencev, ki so do mednarodnega zasedala skoro vsa važna mesta v gospodarskem ministrstvu. V vladi sta ostala le dva Slovenca — popredsednik Zemljarič ter industrijski minister Ocvirk. Ob prevzemanju vlade je Branko Mikulić zatrjeval, da bodo njegove kabinet sestavljali samo kvalificirani sodelavci, ki bodo morali biti povsem jugoslovansko nastrojeni.

Nova vlada bo imela resne gospodarske težave, ker ima Jugoslavija še vedno okrog 20 milijard dolarjev dolga in bodo samo letošnje obresti znašale čez 4,5 milijard dolarjev. Inflacija menedno raste in se že približuje 100 odstotkom. Zaradi novih deviznih pdepisov so nastale težave tudi z izvozom, pa tudi naraščajoča narodna zavednost posameznih narodov, ki živijo v Jugoslaviji, mi ravno porok za mirno vladanje. Enako kot v centralni vladi bodo tudi v posameznih republikah prevzele oblast druge osebe, po večini mlajše moči, kar je inozemske kroge precej začudilo.

P. D.ova.

(Ali ni vera odveč? In Bog, ali ni tudi On odveč? Kakšen je torej pomen krščanstva, če lahko svet ostaja brez njega?)

Po predavanju diskusija in kosilo.

ob 16.00 Predavanje: PO PLOVBI ČEZ RDEČE VODE (Pristanek na kakšnem bregu, po plovi med Scilo Vestii in Karibdo Lenina, saj je Marx napisal tudi: Cilj, ki zahteva podla sredstva, ni dober cilj...) Po predavanju diskusija, sklep, družabnost.

Letošnji predavatelji so etično prizadet marksist, sodobnosti odprt teolog, tvegano angažiran intelektual, kulturno ugledan Neslovenec. Nedeljska služba bo ob 9. uri na prostem v parku.

Društvo slovenskih izobražencev

Vse tiste, ki se bodo v tem času mudili v Evropi, opozarjamo na to zanimivo trodnevje, na katerem se obravnavajo problemi slovenskega naroda. Pravilno je, da se Drage Slovenci iz Argentine v čim večjem številu udeležijo in oglašamo k debati. (Op. ur.)

Dr. Tine Debeljak

(246)

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

veda nosi te dni kovinski sindikat, ki je pretekli petek priredil veliko manifestacijo v glavnem mestu. Tako stavke posameznih gremijev kot splošno delavsko nezadovoljstvo, je vlada nagnila, da je znova poklicalo vodstvo CGT na razgovor in na sledečo gospodarsko konferenco.

Cena za ta povratek je bila obljuba povišice plač državnim uslužbencem. To je ena starih zahtev CGT, da državni uslužbenci ne bi bili izločeni iz morebitnih splošnih ali sektorialnih povišic, pa tudi eden starih negativnih odgovorov vlade, ki je povzročil že marsikatero splošno stavko.

Vlada hoče ta povratek k „okrogli mizi“ taktično razložiti v svoj prid, in seveda v prid ugleda plana Austral. Vladni možje trdijo, da prej ni bilo možno povišati plač, ker je bila situacija porazna (seveda, pozabili so povedati, da so to situacijo sami pripravili). Sedaj pa da se je nekoliko zboljšala, vsled česar je možno povišati plače celo državnim uslužbencom. Vendar se o številkah še zelo malo govori, in bodočnost je nejasna.

Dejstvo je, da se je CGT povrnila k pogajanju. Vendar sled tega pogajanja je v zadnji inštanci lahko celo padec ministrova dela. Ko je znano Barrioune ni radikal. Izhaja iz vrst peronističnega delavstva in zato nikdar ni bil preveč „gor“ vzet“ pri radikalih. Zadnja ofenziva proti njegovi osebi je bila izvedena s strani glavnega tajnika CGT Saüla Ubaldinija ob nastopu argentinskega delavstva na mednarodnem zasedanju v Ženevi. In ni tajnost, da v najvišjih radikalnih krogih nenehno kroži ideja o daru „Krstnikove glave“ delavskega ministra sindikalnim kraljem. To bi sovpadlo v splošen preustroj vlade, katerega izraz je bila tudi zamenjava vzgojnega ministra.

MED SVEČO IN KADILOM

V notranjosti države so te dni že pričele zborovanja za trdnost zakonske zveze. Najbolj množično je bilo v provinci San Juan, kjer se je zbralo nekaj 50.000 manifestantov. V Córdoba je bil odziv manjši (nad 20.000) a je prevladovala mladinska udeležba. Tisoči in tisoči so se zbrali tudi v Salti, Santa Fe, Tucumanu, medtem ko so se organizirala zborovanja in maše po posameznih cerkvah in farah v Mar del Plati in Concordiji.

Buenos Aires in Rosario, obe največji mesti v državi, sta ostali za zadnje: to soboto, 5. julija. Zlasti okoli buenosaireskega shoda, iz logičnih razlogov, teče huda politična polemika, bolj v „drugih vrstah“ kot pa na vrhovih. Kardinal Aramburu stalno poudarja verski značaj shoda, mu odreja vsakršnen političen prizvok in celo svetuje naj ljudje ne nosijo nikakršnih napisov ali transparentov, ki ne bi imeli družinskega značaja. Po drugi strani škof iz Mercedes msgr. Ognjenović meče strele na poslance, ki podpirajo razporoko in vzpodbujajo k aktivnemu odporu proti razporočnemu zakonu. Med enim in drugim se kopijo izjave solidarnosti različnih skupin, ki bodo tudi prišle na manifestacijo, in to od nacionalne levičarske FIP (Frente de Izquierda Popular — Abelardo Ramos), kot desničarskih 62 peronističnih sindikalnih organizacij.

Shod pripravlja pastoralna komisija buenosaireske nadškofije, ki se glede prisotnosti vernikov opira zlasti na Katoliško akcijo. Propagandno kampanjo pa bistveno vodi organizacija „La Familia Argentina“, ki se je porodila v krogu škofijske komisije za družino, katere predsednik je prav msgr. Ognjenović. Sodelovale bodo tudi škofije iz San Miguela, San Martina, Avellanede, Lomas de Zamora in (v zadnjem trenutku) škofija iz San Justa. Škof Novak iz Quilmesa se je tiho umaknil, kot tudi msgr. Casaretto iz San Isidra; medtem ko je moronski msgr. Laguna nekoliko bolj glasno izrazil svoje nesoglasje, in povzročil novo polemiko v cerkvenih vrstah.

Med torkom in četrtek 1. do 3. julija zaseda stalna komisija argentinske škofijske konference. Gotovo bodo na sestanku debatirali tudi o teh „različnih pogledih“ cerkvene hierarhije na skupni problem. A ni verjetno, da bi se stvar tu razčistila. Ne spada v cerkveno teorijo, še manj v cerkveno prakso.

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

SLOVENSKI SCENARIJ

V Hrvatski reviji, najodličnejši hrvaški publikaciji v zdomstvu, je izšel konec decembra 1985 (Hrv. revija, 35. letnik, zv. 4, str. 750) izvirni članek slovenskega publicista in politika, dr. Peta Urbanca, pod naslovom Slovenski scenarij. Vzbudilo je mojo pozornost to, da je v hrvaški reviji izšel članek slovenskega publicista o sedanjih slovenskih zadevah. Takoj sem se spomnil na svoječasni članek prof. Mirka Eterovića v prav isti reviji (decembra 1981) Hrvatska država včeraj, danes in jutri kjer omenja, da naj bi bodoča Hrvaška obsegala vse kraje, ki so bili kdaj v mejah zgodovinske Hrvaške. Tako naj bi bili začetki hrvaške državnosti že v ustoličevanju karantanskih vojvod (to tezo sta začela razvijati prof. Pejsika in Graduc in Hauptmann, vseuč. profesor v Ljubljani, pozneje pa v Zagrebu do druge svetovne vojne). Mlajša generacija hrvaških znanstvenikov kot Eterović se naslanja na ta, sedaj že zdavnaj s strani ljubljanskih vseučiliških profesorjev, ovržena izvajanja. Na ta članek smo tudi Slovenci v zdomstvu ostro reagirali (tudi Svobodna Slovenija) in je tedanjemu uredniku Hrvatske revije prof. Nikolić meni osebno odgovoril, da mu je članka žal in da bo skušal ob prvi priliki popraviti svojo nepazljivost. Smatram, da je tako članek dr. Urbanca uporabil za izpolnitev te svoje obljube. V tem Slovenskem scenariju ugotavlja dr. Urbanc, da se slovenski politični položaj povsem

razlikuje od hrvaškega in srbskega v tem, da smo bili Slovenci vedno razdeljeni med več držav ter da se je slovensko politično življenje začelo po letu 1848 z namenom, da se slovenski narod administrativno zedini in se ohrani kot jezikovna in etnična enota. Ta idej Zedinjene Slovenije je zaradi pospešene germanizacije in romanizacije tedaj propadel. S propadom Avstrije l. 1918 smo imeli zopet priložnost uresničiti ta cilj, pa smo pristopili v skupno državo SHS, pozneje Jugoslavijo, zaradi ogroženosti naših mej. Ob sedanjem položaju doma lahko sklepamo, da bo zopet prišlo do vprašanja narodnega etničnega zedinjenja, ko bodo poleg slovenskega vprašanja tudi še težavnejši problemi, t. j. poleg srbsko-hrvaškega še makedonsko-bolgarski in tudi svetovna pozornica. Ob eventualnih bodočih pogajanjih moramo Slovenci izhajati vedno s stališča neodvisne sloveske države. Na koncu članka predlaga dr. Urbanc, da se za tedaj kratkem času pogajanj ustanovi poseben mednarodni odbor zainteresiranih na principih nacionalnih, individualnih, neodvisnih in samoodločajočih arhodov, morda s središčem v Sarajevu.

Dr. Urbančev članek kljub zakašnitvi ob poštni stavki sovpadla s članki dr. Smersuja v Svobodni Sloveniji, zato ga priobčujemo v slovenskem izveščku in se zahvaljujemo dr. Nikoliću, da ga je sprejel v revijo.

SOVJETIZACIJA OGRŌŽA SLOVENSTVO

Na ozkih svetovnonazorskih postavkah zasnovan politični režim se v svojem odporu proti narodni spravi bojuje proti vsemu, kar ni v skladu z njegovim svetovnim nazorom. Na njem namreč temelji politična oblast. Sprava bi pomenila isto kot odstop od monopola politične oblasti.

Nesporno drži, da je bila država, ki je izšla iz revolucije, ukrojena po vzorcu Sovjetke zveze, revolucija pa izvedena po boljševiskem vzoru. Rezultat je bil država, zgrajena na temeljih leninizma kot njenega uradnega svetovnega nazora, z vodstvom komunistične partije kot edine dovoljene politične stranke. Vse se lahko giblje samo v okvirih priznanega leninizma, pri čemer ima končno sodbo v sleherni stvari zveza komunistov. Prestopanje mej, ki jih do-

pušča uradni svetovni nazor, bi pomenilo načenanje ustroja, na katerem je zgrajena družbena stavba. Tu je jedro težave in vir vse naše krize. Še več, naše paralize.

Leninizem je kot vzorec za družbo sedanosti, in še celó prihodnosti, povsem neustrezen. Monopolizacija politične moči v enih rokah in demokracija se izključujeta. Brez demokracije pa sodobne visoko zapletene družbe ni mogoče upravljati. To okolnost potrjujejo kot praktični primer vsi enopartijski režimi po svetu, brez izjeme. Vsi brez izjeme so namreč v težki krizi, in to ne samo gospodarski. Narodna sprava je možna v zvezi različnih strank, različnih pogledov in nazorov, ki pa jih vse druži sprejemanje demokracije in svobode posameznika kot temeljnih vrednot.

Čeprav se evanĝeljski izrek „po njih sadovih jih boste spoznali“ naša bolj na moralno plat človeške delovanja, je tudi res, da se iz delovanja in nastopanja na političnem polju more razbrati kdo je tisti, ki deluje, in v kakšnem duševnem razpoloženju je delo storil. Tako osebe kot skupine, v tem primeru radikalna vlada, puščajo za sabo sled svojega delovanja, in politični opazovalci morajo mnogokrat delovati kot bistri stezosledci, ki so s bistrim pogledom stopinj, ali druge sledi, razbrali vse detajle človeka, ki jo je pustil. Tako vsaj smo lahko brali v Karlu Mayu. In čeprav argentinska politika ni del avanture na Daljnem Zahodu, se ji včasih precej približa.

RIZ, DREVO IN ČLOVEK

Vzgojno področje je eden tistih bistvenih problemov, ki bi mu moral vsak narod posvečati največjo pozornost. Stari kitajski pregovor pravi: če gledaš leto naprej, sej riž; če gledaš deset let naprej, posadi drevo; če gledaš sto let naprej, vzgajaj človeka. Te vizije bodočnosti pogrešamo v argentinski politiki ne le zadnji dve leti, marveč, vsa zadnja desetletja. Od tiste demagoške fraze, da so „edini privilegiranci otroci“, pa do sedanje nič manj demagoške politične manipulacije vzgoje, so vlade, druga za drugo, holdile po zmotni poti.

Pridobitve revolucije so predmet spora ali nesoglasij: njihovo izvajanje gre izrazito v prid sovjetizaciji oziroma boljševisaciji. Tu pa se je dejansko začela narodna razdvojenost in tudi državljanska vojna. Stanje neposredno po vojni je pokazalo, da smo v sovjetizacijo dejansko prišli. Najbolj značilen dokaz je vlada ene same partije, ukrojene po leninističnem vzorcu. Jedro spora, zaradi katerega je prišlo do državljanske vojne, je v bistvu ostalo nedotaknjeno do današnjega dne.

Sovjetizacija je tujek v našem narodnem telesu, pomeni prvino, ki ni nastala iz našega narodnega duha in naše kulture. Na njeni osnovi smo Slovenci dejansko ogroženi kot narod. Sovjetizacija onemogoča razmah našega narodnega duha in razvoj njegovih ustvarjalnih sil. Postaja trajna prvina narodnega razdora, ki nam onemogoča, da bi resnično zaznavili iz svojih lastnih korenin.

France Bučar: Narodna sprava kot prepovedana tema
Nova revija (Ljubljana) št. 41-42

Slovenske razglednice

Po štirinajstih letih je Ljubljana spet doživela demonstracije — EGS se boji jugoslovanske okužbe — Solata ni več radioaktivna.

Od revolucionarnih šestdesetih let je ostal le še bled spomin. Zadnje opaznejše demonstracije so bile v Ljubljani 1972. leta, ko je 30 tisoč študentov korakalo po mestu in vpilo proti zatiralski avstrijski in italijanski politiki do slovenskega naroda v teh državah. Potem je prišlo obdobje 14-letnega miru. Po teh štirinajstih letih je prišel letošnji april:

(Ja, vmes, lani, so študente bojkotirali plačevanje stanarin v študentovskih domovih, ni pa bilo večjih izgrediv.)

Letošnjega aprila, ko je v Cankarjevem domu zasedal partijski kongres, se je po glavnih ljubljanskih ulicah razvila povorka demonstrantov, ki so pred Cankarjev dom prinesli gesla: „proti kasarniškem komunizmu“, „proti uničevanju rek“ in podobno.

10. maja pa so se zbrali študentje in mladina v starem delu Ljubljane ter demonstrirali proti uporabi atomske energije. Nihče ni napovedoval povork po mestu, a so se spontano razvile in policija ni uporabila sile.

Iz protestnega zborovanja so demonstranti poslali protestno izjavo slovenski, jugoslovanski in sovjetski vladi. Izjava je bila v glavnem na-

perjena proti politiki gradnje atomskih central.

Taka, značilna študentska izjava — peticija, polna čustvenih izbruhov...

Ob tej protestni izjavi in ob letošnjem maju v Ljubljani, maja pa je tudi v Ljubljani pomlad, pa tudi v Sloveniji in Jugoslaviji; ob vsem tem torej bi vendarle zapisali nekaj pomisli:

Kar zadeva gradnjo novih atomskih central v Jugoslaviji, smo lahko povsem pomirjeni. Niti žepne atomske elektrarne ne more danes zgraditi Jugoslavija!

In vendar je v maju pomlad — tudi v Ljubljani...

Poglejmo pa kakšna izgleda pomlad drugod po Jugoslaviji, po tej obubožani Jugoslaviji torej.

V teh dneh, ko se je zamenjala beograjska vlada in predsednik državnega predsedstva; ko so Grki začeli zavijati svoje viže o tem, da ni v Jugoslaviji niti Makedoncev niti Slovencev; ko ima „oblast“ polne roke dela, torej; — v teh dneh se ni v tej državi našel prav nihče, ki bi Evropski gospodarski skupnosti (EGS) lahko pojasnil, kakšne ukrepe je Jugoslavija sprejela proti radioaktivnemu žarčenju iz Černobila. Države EGS so zato menile, da je

Jugoslavija neresen partner in so prepovedale uvoz hrane iz Jugoslavije. Pa ne da v Jugoslaviji ne bi sprejeli varstvenih ukrepov, le na vprašanje EGS se nikomur ni zdelo vredno odgovoriti.

Potlej je pa nastal škandal! Pa zamere!

Celo slovenski časniki v Italiji, tisti seveda, ki jih vzdržuje jugoslovanska vlada, so obtoževali Italijo, da se ni potegnila pri EGS za svojo sosedo Jugoslavijo, kakor je to storila Zahodna Nemčija za vzhodno nemško državo. Pa Vzhodna Nemčija sploh nima sporazumov z EGS, kot jih ima Jugoslavija.

In vendar ni šlo za krivdo Italije ali zasluge Zahodne Nemčije. EGS je pač dobro vedela, koliko se lahko zanese na Nemce, (čeprav „z Vzhoda“) in koliko se je moč zamesti na Jugoslavijo.

Gospodarska škoda je menda samo v desetih dneh prepovedi izvoza že dosegla 20 milijonov dolarjev. In kaj šele bo!

Ampak v maju je pomlad... Potem nas čaka „dolgo, vroče poletje“, ko bodo prihajali turisti, ampak ti niso pomembni, pomembni pa so njihovi dolarji, marke, funti...

Jugoslovanska vlada je zdaj obtožila države EGS, da hočejo s tem, ko uvrščajo Jugoslavijo med radioaktivno onesnažene, uničiti jugoslovanski turizem...

Jih že imamo! Za neuspeh turizma bo letos kriva EGS.

Medtem se veselo pripravljamo na kongres jugoslovanskih komunistov,

Radikali v tem niso našli ključa pravih vrat. Zavedajo se, da je treba mnogo spremeniti, da so programi zastareli, da je sistem neuspešen, da je proračun premajhen, pa nihajo med dobrimi nameni in zapadajo v skušnjava ideološke prevzgoje pomešane z demagoškimi koncesijami.

V takih okoliščinah so izvedli zamenjavo vzgojnega ministra, in ves postopek zamenjave je bil en sam dokaz, da ne vedo kaj hočejo. Da je minister Alconada Aramburu obsojen na odhod, je bila znano že dolgo mesece. Vsi so samo čakali, kdaj bo padla odločitev o koncu njegovega (ne)vladanja. Dejstvo je, da niso bili edini glede naslednika. Ko se je naslednik pokazal, in bil splošno priznan (De la Rúa), je vlada pokazala drugo plat svojega obraza: strah. Ne predsednik, ne njegov najožji krog v stranki, si niso upali sklicati nadomestnih volitev za senatorsko mesto. Bali so se morda ne toliko poraza (v prestolnici imajo radikali absolutno večino), kot združene opozicije in prevelikega padca lastnih glasov. Priljubljenost radikalne vlade je na enem izmed najnižjih mest v zadnjih časih.

Tako se je predsednik odločil za verjetno najmanj pripravnega od šestih kandidatov za ministrsko mesto. Advokat in časnikar Julio Raineri nima vzgojne tradicije, ni preveč priljubljen v cerkvenih krogih (kaj malo navdušenja so pokazala vodstva verskih šol), in je osporavan v širokih krogih lastne radikalne stranke. Njegove vrednote? Je osebni prijatelj predsednika, in ta očitno hoče na tem mestu zvestega, zanesljivega človeka.

Medtem pa bo šolske zadeve naprej vodil državni tajnik za vzgojo Francisco José Delich, bivši rektor Buenosaireske univerze, ki je nenadoma prejel zaslombo ministrov za vzgojo peronističnih provinc. Bil je morda edini radikalni funkcionar, ki je do peronistov znal pokazati malo razumevanja.

STAVKE IN DIALOG

„Nam manjka nekega Balbina. On je znal dialogirati s peronisti,“ je ta teden izjavil v Córdoba tamošnji guverner Angeloz. Vendar ni le pomanjkanje dialoga z opozicijo pomanjkljivost radikalne vlade. Razgovora ne znajo voditi niti z drugimi krogi, sloji in skupinami argentinske družbe.

Najbolj glasno pa to prepričanje izražajo sindikati. Neverjetna je vrstitev stavk zadnje čase. Krono se-

ki bo konec junija v Beogradu. V Ljubljani so medtem imeli že drugo sejo centralnega komiteja, od slovenskega kongresa sem. Jože Smole, bodoči predsednik republiške Socialistične zveze, se je na tej seji zavzel tudi za varstvo okolja. Tudi o tem, meni, bi bilo treba razpravljati na partijskem kongresu, in to isti Jože Smole, ki je še pred nekaj meseci tako napadal vse zahteve varstvenikov okolja, češ da so prevratniške. Kočno se zdi, da študentske demonstracije niso bile zaman.

Ob tej ugotovitvi pa še ena:

Spontan ljudski glas ima moč! To je danes v Sloveniji in Jugoslaviji že mogoče reči. In če bi bili Slovenci zares organizirani!

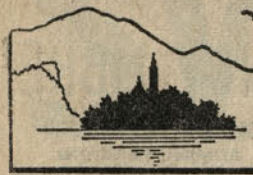
„Ljudskemu glasu“ politiki prisluhnejo. Pa zakaj? Negotovi so in v svoji nebogljenosti ne vejo ne kod ne kam. In kakšna demokratična sila bi bila v slovenski politiki zares enotna Slovenija: vsa Slovenija, seve, tudi tista „za oceani“. Po vsem svetu je vendar toliko miselnega potenciala! Nimamo voditelja? Voditelja, ki bi ta potencial znal pravilno usmerjati in združiti? Morda. O tem pa bi vendarle kazalo nadvse resno razmišljati. In to ne zaradi lepšega!

Je kje drugje prihodnost našega naroda?

Če hočemo, da bodo tudi v Ljubljani pomladi nekoč svobodnejše.

Je, že zdaj je v maju pomlad. Zelimo pa si drugačnih pomladi (...)

Hotimir

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — S turneje po ZR Nemčije se je vrnilo Slovensko mladinsko gledališče, kjer je predstavilo na festivalu nemških dramskih besedil štiri uprizoritve: Misso v a-molu, Šeligovo Ano, Kocbekov Strah in pogum in Williamsovega Razrednega sovražnika.

RAŠČICA PRI VELIKIH LAŠČAH — Novo stredo je dobil Temkov mlin, kjer je bil doma Primož Trubar. Ob 400-letnici zbirajo Trubarjev dinar za kritje stroškov proslavljanja. Zbrali so doslej okoli 3 milijone dinarjev, kar še daleč ne zadostuje.

RADOMLJE — Varnostni pas posebne vrste je izumil orodjar iz okolice Ljubljane. V avto je vdelen tako, da je pripet na vrata, bobenček (na katerega se navija pas), pa med oba sprednja sedeža. Tako ni problemov z iskanjem obeh koncev ali celo pozabo. Pas je patentiran, ni pa še prodan kake tovarni za avtomobile ali varnostne pasove.

LJUBLJANA — Srnjaki so na račun nesreče v Černobilu živeli malo dalje. Ker so se bali, da bi meso vsebovalo škodljive snovi, so začetek lovne dobe prestavili od 16. maja na 10. junij. To pa velja le za domače lovcе, saj tuji pridejo le po rogovje, ne po meso. Na leto odnesejo turistični lovci od 1.500 do 2.000 srnjakov.

SEŽANA — 60 let smrti Srečka Kosovela so proslavili v sezanski knjižnici, kjer so pripravili spominski večer. Prišli sta tudi pesnikovi sestri. Na sporedu je bilo predavanje Janeza Vrečka o konstruktivizmu pri Kosovelu, sodelovali so še igralci ljubljanske Dramе in sezanski šolarji.

MARIBOR, CELJE — Tekmovanji

slavistov in računalnikarjev so imeli na dveh šolah. V Mariboru so se pomerili zadnji razredi osnovnih šol (Tema: delo Pavla Zidarja) in srednješolci (slovenska literatura v Italiji). V Celju so tekmovali osnovnošolci iz vse Slovenije, ki so se uveljavili v znanju z računalništvom.

SEVNICA — Računalniški center na Lisci ureja obrambo pred točo po Sloveniji. Zdaj je več kot milijon hektarov pod tem dežnikom in lani so jih 51. branili. Izstrelili so 4368 raket, od katerih pa je 76 odpovedalo. Kljub vsemu so bile nekatere napake, ki jih skušajo v zdajšnji sezoni popraviti.

NOVO MESTO — Novo obliko starega zdravlja za angino pectoris so iznašli v tovarni zdravil Krka. Izdelali so tableto — „bukaleta“ ji pravijo —, ki si jo bolnik vstavi pod ustnico nad podočnik in jo ima tam nekaj ur. Bukaleta, ki ima seveda nitroglicerol, ne moti bolnika ne pri govoru ne pri jedi.

UMRLI SO OD 24. do 27. maja 1986:

LJUBLJANA — Anton Zupan; Leopoldina Torelli; Duan Šabič; Alojz Volkar; Madija Domenig roj. Kavčič; Amalija Brezovar; Anica Plehan roj. Tarman, 92; Jože Mamič; Cita Lovrenčič-Bole; Anton Jankovič; Marija Kranj; Marija Kahne; Stane Majcen; Marko Kogovek; Jožica Bitenc roj. Kržanič, 92; Zora Krošelj; Valentin Sever; Ančka Tibaut roj. Činkole.

RAZNI KRAJI — Martin Bovha doj. Gašjek, Sela pri Podčetrku; Marija Kocjančič, Žužemberk; Mirko Kokalj, šmartno pri Litiji; Stanislav Pogar, Kamnik; Francka Mohorčič roj. Smid, 80, Zeleniki; Franci Debeljak, Škofja Loka; Pavel Pero, Brezovica; Andrej Pirš, 75, Kamnik; Ludvik Matjaž, Murska Sobota.

MEDORGANIZACIJSKI SVET

2. redni seji Medorganizacijskega sveta, ki je bila v prostorih Slovenskega doma v San Martinu 22. maja, so prisostvovali zastopniki vseh Slovenskih domov iz okolice Buenos Airesa in zastopniki dušnega pastirstva.

Najprej je na povabilo predsednika Zedinjene Slovenije poročal predsednik Slovenskega doma v San Martinu o delu in načrtih Doma.

Nato je predsednik Zedinjene Slovenije prešel na dnevni red:

1. Razgovor o slovenskem zgodovinskem muzeju: Lojze Rezelj je ponovno poudarjal potrebo zbiranja predmetov, ki smo jih rabili v domobranstvu in v begunskih taboriščih. Po kratki izmenjavi mnenj se je ugotovilo, da bi bil najprimernejši kraj za muzej Slovenska hiša. Zedinjena Slovenija naj se obrne na njen odbor za določitev prostora. Zedinjena Slovenija naj tudi pripravi navodila za zbiranje omenjenih predmetov. Člane slovenske skupnosti pa naprošamo, naj ne odmetavajo starih predmetov, posebno pri zapuščinah, dokler ne vprašajo v Domu za to določenega člana, ali niso mogoče zanimivi za muzej.

2. Priprava prihodnjega Slovenskega dneva: Ker za tisti čas pričakujemo obisk iz domovine, je potrebno, da se pripravi proslava Slovenskega dneva za večje število obiskovalcev. Sklenilo se je, da je za to najbolj primerna Slovenska pristava. Vsi Domovi naj do prihodnje seje Medorganizacijskega sveta pripravijo ideje za sodelovanje.

3. Vključitev Mendoze in Bariloče v Medorganizacijski svet: Bil je sprejet sklep, da se povabita Društvo Slovencev v Mendozi in Slovensko planinsko društvo v Bariločah, naj se vključita v Medorganizacijski svet.

4. Obisk predstavnikov koroških Slovencev: Ker nameravata v mesecu avgustu obiskati Argentino dva predstavnikova koroških Slovencev, naj se Domovi pogovore na sejah svojih odborov o sodelovanju pri programu obiska. Vsa organizacija pa je na skrbi Slovenske kulturne akcije.

5. Knjige za knjižnice Domov: Ker je v Zedinjeni Sloveniji na razpolago okoli 100 knjig za razdelitev, naj ZS dostavi Domovom seznam, po katerem bodo mogli izbrati, katere knjige žele.

6. Reorganizacija Zedinjene Slovenije: Po prečitaniu pripravljane osnutka za reorganizacijo je bilo sklenjeno, naj se isti obdela bolj podrobno in pripravijo končni predlog. Domovi pa naj na svojih sejah razpravljajo o tem vprašanju in naj pismeno sporoče Zedinjeni Sloveniji svoje sklepe.

Pri slučajnostih je ga. Voršičeva sporočila prošnjo predsednice Zveze slovenskih mater in žena ga. Dobovškova predstavnikom Domov, da bi propagirali obisk njihove prireditve 6. septembra in tudi vsakoletnih božičnic.

Pozdrav novemu delegatu

Slovenska verska skupnost v Argentini je po obvestilu, da je bil imenovan dr. Alojzij Starc za novega delegata slovenskih dušnih pastirjev, hotela tega tudi javno pozdraviti.

Zato so se v petek, 20. junija zvečer zbrali verniki v slovenski cerkvi Marije Pomagaj, kjer je imel slavnostno daritev dr. A. Starc skupaj z drugimi slovenskimi dušnimi pastirji: Jožetom Škerbecem, Janezom Petkom CM, Francetom Cukjatijem, Matkom Borštarnjem, Jožetom Guštinom, dr. Juretom Rodetom ter Ladislavom Lenčkom CM kot superiorjem slovenskih lazaristov v Argentini. Manjkali so samo dušni pastirji iz notranjosti države; univ. prof. France Bergant (trenutno v Mendozi), Jože Horn in France Novak ml. in Boris Koman.

Pred pridigo je župnik Jože Škerbec prebral dekrete postavitve ter pozdravil delegata v imenu vseh duhovnikov.

Po sveti maši se je nadaljevala slavnost. Vsi zbrani so bili povabljeni v veliko dvorano na zakuško. Sprejeli so dr. Starca s pesmijo Slovenija v svetu, nato pa je arh. Jure Vombergar kot napovedovalec del besedo lic. Milanu Magistru, predsedniku Slovenske katoliške akcije:

Slovenska verska skupnost hoče dati in daje naslovu delegata večji pomen in vsebino kot jo določa „motu proprio“. Za nas se v delegatu uteleša volja naše skupnosti po sa-

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

ZVEZA SLOVENSkih MATER IN ŽENA

Junjski sestanek je vedno namenjen spominu našim žrtvam vojne in revolucije, ki je prizadela na ta ali oni način vse družine, nekatere celo mučeniško; zato smo sklenili, da bo tudi spomin nanje — družinski.

V četrtek, 5. junija ob 17. uri v Slovenski hiši na Ramón Falconu, smo posedle za mizo, na kateri so bile „črne bukve“, izdane še v Sloveniji, okrašene s slovensko zastavo in šopkom. Tudi med stranmi je bilo cvetje — simbolično bi jih najraje posule z njim vse, ki so že zapisani ali pa še bodo, ko bodo izšli vsi seznanjeni pobitih po vojni. Prizgale smo svečke z Marijino podobo, saj so Njo klicali na pomoč; marsikomu zadnja beseda na ustih...

Potem smo se oglašale, vsaka s svojimi spomini nanje, ki so padali: moške, žene, dekleta, fantje in tudi otroci... In nazadnje naša vojska — naši domobranci! Kdo se ne bi rad povrnil nazaj med te idealne fante, večinoma mlade, še zelo mlade. Iz katere kasarne se še slišala molitev rožnega venca vsak večer. Še slutili niso, kaj jih je čakalo, saj „zavezniki“ vedo o njih poštenosti... Branili so domove in dajali najlepše zglede ljubezni do svoje in širše družine — naroda.

Enapisane besede so tekle po domače, a z vsem spoštovanjem do oseb in dogodkov, ki so dali žalosten, a obenem junaški pečat slovenski zgodovini.

Asistent zveze dr. Jurij Rode je opravil molitve za rajne žrtve, ki še nimajo pravega groba, po tolikih letih.

Slovenski pušelj pa je predsednica Pavlina Dobovškova dodala venco pred spomenikom.

Zveza slovenskih mater in žena

BARILOCHE

OBČNI ZBOR SPD

Redni letni občni zbor SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠVA se je vršil 14. t. m. v prostorih Planinskega stana. Predsednik Dinko Bertonec je poročal o delovanju v pretekli poslovni dobi, zaključeni 31. 3. 1986. Letos je društvo izpolnilo petintrideset let in je opravilo še štiri občni zbor po pravilniku za pravne osebe, saj je zdaj povsem zakonito upostavljeno. Predsednik je naštel pomembnejše planinske dosežke, omenil razne družabne prireditve ter poudaril, da se je po zadnjih popravilih in dopolnilih doseglo, da razpolaga Stan z vsemi potrebnimi dru-

štvenimi prostori. Blagajniško poročilo je podalo ugodno gospodarsko bilanco. Društvo razpolaga z nekaj gotovine in zato plačilo cestnega tlaka, ki ga je dovršila občina, ne bo predstavljalo večjega problema. Seveda bo potrebno napraviti tudi zadevni pločnik, kar se utegne uresničiti v novi poslovni dobi. Po 30-ih letih stoji slednjič Planinski Stan v mestu in na cesti, ki utegne postati sčasoma važna prometna žila.

V posebni točki se je razpravljalo o letni članarini in se je sprejel sklep, da znaša letna članarina A 10 za člane, ki stanujejo v Bariločah, za nerezidenčne pa A 5.

V prihodnji poslovni dobi bo vodil SPD sledeči odbor: predsednik Dinko Bertonec, podpredsednik Jože Možina, tajnica Milena Razinger, namestnik tajnika Tonček Pavlovič, blagajnik Marjan Grohar, namestnik blagajnika Ciril Markez, odborniki: Marko Jerman, Neško Razinger, Ignacij Glinšek, Boris Kambič, namestnik: Janez Rode. Nadzorni odbor: Peter Arnšek, Vojko Arko in Blaž Razinger.

ŽENSKI ODSEK

V okviru Slomškovega doma deluje že več let ženski odsek. Njegov glavni namen je pomoč v krajevni skupnosti pa obenem gojiti zdravo družabnost in rekreacijo. V tekočem letu vodi odsek Metka Tomazin s sodelavkami. V preteklih mesecih je odsek pripravil dva izleta. Prvi je bil v mesto San Nicolás, kjer so žene obiskale kraj, kjer se domnevno prikazuje Mati božja; vsekakor je to kraj molitve in množičnih romanj. Lep sončen dan in notranja ubranost sta ustvarila izredno dobro razpoloženje med številnimi udeleženkami izleta. Drugi izlet je pa bil v mesto Rodríguez, kjer so žene obiskale tovarno mlečnih izdelkov La Serenisima. Je to največji tovrstni obrat v Argentini in najsodobnejše urejen, tako da je res užitek ogledati si ves proces izdelave mlečnih izdelkov in vseh vrst mleka. Vodstvo tovarne je ženam najprej razkazalo tovarno, nato pa jih pogostilo s svojimi okusnimi izdelki. Zadovaljne so se izletne poslovile od Serenisime in zavile še v bližnji Luján in obiskale slovito božjo pot, kjer so se udeležile svete maše in zapele več Marijinih pesmi. Lepo vreme je dovolilo še lep izlet k reki Luján, nakar so se zadovoljne vrstile domov v željo, da bi se taki družabni izleti še ponovili.

M. T.

Darovali so v tiskovni sklad Svobodne Slovenije

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije so darovali: ga. Ema Kessler, Lomas del Mirador, A 6; Selan Tone, Lomas del Mirador, A 1; Podržaj Anton, Villa Ballester, A 19; Valentin Urbančič, San Justo, A 5; lic. Franci Markez, Olivos, A 25 za eno naročnino ter B. in V. Remec, Buenos Aires, A 30 v spomin Dorijanu Hellerju.

Vsem darovalcem iskrena hvala. Uprava Svobodne Slovenije

OBVESTILA

SOBOTA, 5. julija:

Manifestacija v obrambo družine ob 15. uri na Majskem trgu.

V Slomškovem domu ob 19. uri ponovitev igrice Janko in Metka. Igra „Narobe stvari v mestu petpedi“ v priredbi Slovenskega gledališča ob 17.30 in 20.30 v Slovenski hiši.

NEDELJA, 6. julija:

Informativni sestanek Sloge v Slomškovem domu po maši ob 10. uri. Mladinska sv. maša in zvezni sestanek SDO in SFZ s predavanjem Marjana Loboda ob 9.30 v Slovenski hiši.

V Hladnikovem domu v Slovenski vasi domače kolone.

Igra „Narobe stvari v mestu petpedi“ v priredbi Slovenskega gledališča ob 17. uri v Slovenski hiši.

ČETRTEK, 10. julija:

Sestanek Zveze slov. mater in žena v Slovenski hiši. Okrogla miza z dr. J. Rodetom o aktualnih problemih v Cerkvu.

SOBOTA, 12. julija:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. Visokošolski tečaj v Slovenski hiši ob 16. uri.

V Slovenskem domu v San Martinu prijateljsko srečanje ob 20.30 uri.

Igra: Dva para se ženita v Carapachayu ob 20.

Razgovor živih prič revulucije z mladino v Slovenski hiši ob 20.

NEDELJA, 13. julija:

Tombola Duhovnega življenja v Slovenski hiši.

Informativni sestanek Sloge na Pristavi v Castelarju po maši ob 10.30.

Sestanek zapnikov Slovenske ljudske stranke ob 11. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 20. julija:

Informativni sestanek Sloge v Našem domu v San Justo po maši ob 9.30 uri.

SOBOTA, 26. julija:

Nadaljevanje Filozofskega tečaja s predavanjem prof. dr. Milana Komarja v Slovenski hiši ob 16. uri v priredbi SKAS-a in Visokošolskega tečaja.

NEDELJA, 27. julija:

Informativni sestanek Sloge v Slovenskem domu v Carapachayu po maši ob 12. uri.

SOBOTA, 2. avgusta: Prireditve tednika „SVOBODNA SLOVENIJA“ v Slovenski hiši.

di po zaslugi vaše vzvišene delegatske službe. Pred vami stoji svobodno ljudstvo, svobodni slovenski katoliški verniki, ki vas hočejo svobodno podpirati v vaši službi in vas priporočati Bogu.

Predsednik Zedinjene Slovenije Lojze Rezelj je pozdravil novega delegata:

V veliko čast si štejem, da vas nocoj kot predsednik Zedinjene Slovenije pozdravim v naši sredi v imenu vse organizirane slovenske skupnosti v Argentini.

Vsi vemo, da ste sprejeli težko in odgovorno mesto. A ker vas poznamo kako ste že od vsega početka vašega duhovniškega poklica vedno bil zvest sodelavec sedaj že pokojnega msgr. Antona Oreharja, smo prepričani, da boste z božjo pomočjo nadaljevali delo vašega prednika. Naj Bog blagoslovlja vaše delo, za duhovno rast sovemstva v Argentini. Naključje je naneslo, da ste včeraj praznovali svoj 60. rojstni dan, danes uradno nastopate kot delegat in jutri boste praznovali svoj god. Za vse te tri dogodke v vašem življenju, vam v imenu vseh Slovencev v Argentini iskreno čestitam, želeč vam vse najboljše na mnoga leta! Osebo pa sem še posebej vesel, da ste Dolenjec in da vam je Lojze ime! Bog vas živi!

V imenu mladine je predsednica Slovenske dekleške organizacije Pavlinka Korošec tudi pozdravila novega delegata s kratkim govorom.

O imenovanju je pripravljali odbor pozdravnega večera sporočil tudi našim skupnostim v notranjosti

države: v Mendozo, Bariloče, Rosario, San Luis, Córdoba, Mar del Plato, Miramar ter Tucumán. Predstavniki tamkajšnjih skupnosti so sporočili, da so duhovno prisotni in povezani in da tudi oni izrekajo svoje čestitke in dobre želje novemu delegatu.

Arh. Vombergar je prebral še pozdravno pismo iz Mendoze:

Slovenci v Mendozi smo z veseljem in hvaležnostjo Bogu sprejeli vaše imenovanje.

Nasledili boste msgr. Antona Oreharja, s katerim ste vsa leta vneto in z ljubeznijo sodelovali pri njegovem odgovornosti polnem dušno-pastirskem delovanju. Vsa ta njegova dolgoletna teža odgovornosti je sedaj prešla na vas.

K visokemu in pomembnemu imenovanju vam Društvo Slovencev v Mendozi v imenu vseh tukajšnjih rojakov iskreno čestita in obenem prosi Vsemogočnega, naj vas spremelja s svojo milostjo in vam daje moči za uspešno delovanje na vašem delovnem področju.

Zavedamo se, da smo kot katoličani dolžni, da s lastnim življenjem in s sodelovanjem v poglabljanju in širjenju Kristusovega kraljestva prispevamo vse svoje moči. Obljubljamo vam, da bomo to svoje poslanstvo skušali z vso dobro voljo in božjo pomočjo spolnjevati ter vaše delo spremljati z molitvijo.

Večer se je končal z napitnico dr. Alojziju Starcu v želji, da bo imel veliko uspeha v svojem delu in življenju.

MALI OGLASI

Arhitekti

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413

arh. Marija Bavec — Belgrano 123 — 17. nad. "5" - R. Mejía - Tel. 654-2461; poned., sredo, petek od 16 do 19.

arh. Andrej J. Horvat — Načrti za gradnje stanovanjskih in trgovskih poslopij, predelave, opreme in dekoracije. Curupaytí 1525 - (1708) Morón - Tel. 628-7515.

Pogrebni zavod

Pogrebi - prevozi - poroke - rešilni avtomobili: Zavod "ORIENTE" SRL. Rep. O. del Uruguay 2651, San Justo. T. E. 651-2500.

Trgovina

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Gospodarstvo

Lavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 812-2127

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Pod zaglavjem MALI OGLASI nudimo slovenskim podjetnikom, trgovcem, profesionalcem in drugim, da lahko dalj časa in poceni oglašujejo v našem listu.

Cena največ štirih vrstic A 2 za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 6.

Pogrebni zavod

Pogrebi - prevozi - poroke - rešilni avtomobili: Zavod "ORIENTE" SRL. Rep. O. del Uruguay 2651, San Justo. T. E. 651-2500.

SMEH — HUMOR — DOBRO VOLJO TI NUDI

KARAPAČAJSKI ODER

S veseloigro

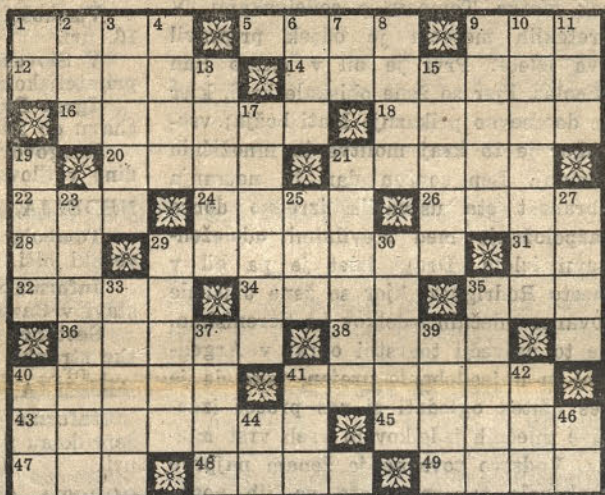
DVA PARA SE ŽENITA
(Ali gonja za srečo)

SOBOTA 12. JULIJA OB 20. URI -- SLOV. DOM CARAPACHAY

KRIZANKA

Vodoravno: 1) Nekdaj zadnji letnik gimnazije doma. 5) Blišč. 9) Obstojamo. 12) Hudiči. 14) Zelo velik človek. 16) Izvežbanost. 18) Ovlaži. 20) Čebelji samec. 21) Pokveke. 22) Ni buden. 24) Potem. 26) Eden od sv. Treh kraljev. 28) Kazalni zaimek. 29) Prav gotovo. 31) Predlog. 32) Tako bdi! 34) Alkoholne pijače. 35) Razpni! 36) Letni zapiski. 38) Desni pritok Morave. 40) Dragoceni kamni. 41) Neroden. 43) Kraj pri Murski Soboti. 45) Pripraven. 47) Mu je dovoljeno. 48) Veliko slano jezero v srednji Aziji. 49) Na mene.

Navpično: 1) Pripونا, ki označuje posest. 2) Poljsko orodje. 3) Kubanski narodni junak. 4) Zelatinska podlaga za gojenje bakterij. 6) Abelova mati. 7) Povratno osebni zaimek. 8) Nadle-

žen zajedalec. 9) Atletska disciplina (množ.). 10) Ki je last pisane matere. 11) Osebni zaimek. 12) Pravoslavna sveta podoba. 15) Posedujemo. 17) Tkalčeva naprava (dvoj.). 19) Del obraza. 21) Visoki uradnik sodišča. 23) Nudim pomoč. 25) Števil-

lo. 27) Zavetje. 29) Vesela disciplina (množ.). 30) Zbiranje novih vojakov. 33) Prav take. 35) Črta, ki loči. 37) Stročnica. 39) Voditelj Izraelcev. 40) Latinsko ime za umetnost. 41) Južnoameriški Indijanc. 42) Mutast. 44) Znak za argon. 46) Nikalnica.

SVOBODNA SLOVENIJA
TEBITI
SVOBODNI SLOVENIJI

FRAN MILČINSKI

Prički brez gnezda

Tonček je klavno pripomnil, da bi ga potem še bolj topli. Prišel je mežikati, bližale so se mu solze in segel je v žep po robec. Pa začuti v žepu svetinjico, ki mu jo je bila dala Nanča. Svetinjico! Spomnil se je naukov vajenca Petra in prešinilo ga je zopet upanje. Stanko mu je dal konec vrvice — takega blaga je imel vedno kaj v žepih — in Tonček si je privzel svetinjico okoli života.

***

Ko sta si bila ogledala mejo, je povabil Kocmur Nančo v šupo: „Boš videla, kako se imamo.“

Nanča je rekla „ja!“ in prijazno jo je pogrelo, ko ji je pustil Kocmur s spoštljivo kretnjo vstopiti pred seboj kakor kake resnični gospodični. Ponudil ji je edini stol. „Na, usedi se! — Takole stanujemo. Slabo!“ Vzdihnul je. „Mlad človek je neumen. Če bi bil jaz vedel...“

Nanča je sedela, poslušala, se ozirala in je videla nizko ognjišče, preprosto napravljeno iz opeke — če ni ta opeka izkopana iz zgornjega roba zidu?

„Neumen sem bil,“ je rekel Kocmur in se dotaknil Nančine rame, „da sem vzel Rožo. Tvoja sestra je, ali kar je res, je res!“

„Ja!“ je vljudno pritrdila Nanča in videla, da leže poleg ognjišča veje, in ko je gledala te veje, se je nehote spominjala tudi hruške, posekane iz meje.

Kocmur se je igral z Nančino raskavo roko in je nadaljeval svojo sladko govorico: „Mar bi se bila midva vzela, Ana; tako bi živela kakor angelčki v raj.“

Nanči ni prijalo, da jo Kocmur drži za roko in da sta sama. V žepu je imela denarnico z dva manj ko tridesetimi vinarji, tri nožičke, robec, pet tobaknih končkov, kos kruha, dva žeblja in en gumb. Bala se je za svoje bogastvo in je vstala.

Kocmur ni odnehal. Vroče ji je stisnil roko...

Ali reč ni šla tako gladko, kakor je mislil.

Zakaj Nanča je tisti hip v smrtnem strahu za svoje zaklade pričela neumljeno kričati: „Pusti me, cigani! Kaj mi hočeš?“ Izvila se mu je iz rok in hitela ven.

„Koj grem po policaja. Tonček, kje si? Takle ropar in tat! Delo mu srndi, pa pa bi rad živel od ciganije. Toliko da me ni umoril!“ Kriče je korakala in vmes tudi tekla proti trnovski cerkvi. Tonček jo je kar čez travnike ubrisal za njo, pa ko jo je dotekel, ni šel

(19)

KULTURNO DRUŽABNA
PRIREDITEV
Z ŽREBANJEM
ZA TISKOVNI SKLAD
2. AVGUSTA
V SLOVENSKI HIŠI

vštric, ampak nekaj korakov za njo — sram ga je bilo njenega vpitja.

Nanča je bila bolj okorna v mislih. V hudih skrbeh za dragoceno vsebino svojega žepa ni bila od kraja niti pravilno tolmačila Kocmurjevega početja; s kričanjem združeni napor pa je očividno vplival ugodno na delovanje njenih možganov; čim dalj je kričala, tem bolj se ji je svital položaj in tako je bil Kocmur, ko se je Nanča s Tončkom približala Korenovemu domu, že deležen poleg obilnih drugih psokv tudi prav krepkih in značilnih imen iz domačega živalstva.

Tončka je oče Pirc našeškal po notah. Prvič zato, ker je šel zdoma brez dovoljenja, drugič, ker je prinesel domov strgane hlače, in tretjič zato, ker se ni med šeškanjem nič jokal. Zadnje je najbolj dražilo očeta; imel je fantov za prezirljivo kritiko očetovih vzgojnih prizadevanj, za upor zoper kaznovano oblast.

Slednjič se je mati potegnila zanj, da je odnehala očetova roka. Dala je fantu, ki je tiho vase požiral solze, kave in kruha. Preden pa se je Tonček lotil jedi, si je moral olajšati raztogoteno dušo in je zavekal proti očetu: „Ali mislite, da me je kaj bolelo? Čisto nič, prav nič! Zato, ker sem imel navezano žegnano svetinjico. Vi pa imate smrtni greh, ker ste tolkli po svetinjici!“

Krčeviti jok, ki je stresal fanta, je dokazoval, da so ga vendarle bolele batine, pošteno bolele, in da je lagal, ko je rekel, da ga niso. Med jokom pa je

Slovensko gledališče Buenos Aires

LEOPOLD SUHODOLČAN

narobe stvari v mestu petpedi

Vesela in zabavna igra v treh dejanjih
Prireditve: sobota, 5. julija ob 17.30 in ob 20.30;
nedelja, 6. julija ob 17.

Začetek točno ob napovedani uri.

SLOVENSKA HIŠA

Ramón L. Falcón 4158

SDO

SFZ

RAZGOVOR ŽIVIH PRIČ REVOLUCIJE
Z MLADINO

Odgovarjajo: E. COF, N. JELOČNIK, lic. I. KOROŠEC
in R. SMERSU

V mali dvorani SLOVENSKE HIŠE —
V soboto 12. julija ob 20. uri.

SDO

SFZ

ZIMSKE POČITNICE ZA
MLADINO

v Slovenski koči v Mendozii

Prijavi se čim prej

Pavlinka Korošec M. Loboda
256-1623 dom: 658-5597
delo: 658-6574

Sobota 12. julija ob 20,30

pristne koline
s pečenko

ob zvokih harmonike

izredno prijateljsko srečanje

V SLOVENSKEM DOMU
V SAN MARTINU

V Počitniškem domu

dr. Hanželiča v Doloresu so za

zimske počitnice

na razpolago ogrevane sobe.
Cena za sobo znaša dnevno za eno osebo A 6.-, za vsako nadaljnjo osebo v sobi A 1,50. Na razpolago je tudi kuhinja za ceno A 0,50 na dan za osebo. Prijavite se g. Ivanu Jermanu telefon 769-0976.

Prispevajte v tiskovni
sklad!

V nedeljo, 13. julija v Slovenski hiši

TOMBOLA

„DUHOVNEGA ŽIVLJENJA“

- Ob 15. uri: Zahvalna sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj
- Ob 16. uri: Začetek tombole

1. tombola: ZDRUŽENE ZVOČNE NAPRAVE
2. tombola: PRALNI STROJ
3. tombola: SUSILEC ZA PERILO

NESVIDENJE NA TOMBOLI!

Prišla je ura slovesa od maše ljube mame. Prav na praznik Marije Pomočnice, 24. maja, se je poslovila od tega sveta v svojem 95. letu in prestopila prag večnosti v svetlobo nebeške radosti mama, stara mama.

Marija Kahne roj. Kralj

Tako mi sporoča moj brat duhovnik iz Ljubljane: „Pogreb naše mame je bil veličasten. Vodil ga je naš inšpektor. Slovo je izrekel duh. Alojzij Smoj. Navzočih je bilo še osem mojih sbratov duhovnikov. Mami so v slovo zapeli bogoslovci med drugimi njeno najljubšo pesem: K Tebi želim, moj Bog.“

Pogreba so se udeležili tudi šolski ravnatelj, ves učiteljski zbor, sorodniki in številni prijatelji ter znanci.

Moja iskrena zahvala vsem, ki so kakorkoli sodelovali ter spremili mojo pokojno mamo na njeno pot!

Žalujoči:

sinova: dr. Stanko, Davorin

hčerka: Vida

vnuki: Stanko, Metka in Rado

Buenos Aires, Ljubljana, Dedni dol.

premišljal: „Nemara ni bila žegnana svetinjica...“

8. Gospod Jeraj deluje, gospa tudi in Jera tudi.

Dražestna gospa Jerajeva je bila zelo nasajena. Vzrok so bili Milanovi čevlji. Tako so bili strgani, da se jih niti mojster Pirc ni več upal zakrpati, čeprav bi se bil dražestni gospe Jerajevi na ljubo rad potrudil do skrajnih mej svoje obrtne spretnosti. Pa če bi šlo le za strgane čevlje! Zaradi strganih čevljev se Jerajeva milostliva ne bi razburjala niti, če bi moral Milan hoditi bos, saj je boso hoditi celo zdravo, kakor pravijo.

Ali nezaslišano je bilo, da se je služkinja Jera, ta stara pokora, postavila za fanta in je milostivo gospo naravnost oštelala. „Če vas ni sram,“ je rekla, „je pa mene, da našemu Milančku gledata palca iz čevljev in eno peto je tudi že izgubil. Če mu jih gospa ne greste takoj kupiti, mu jih grem pa jaz iz svojega.“

Taka pridržnost! In kar vikala je gospa, kar „vi“ in „vi“ brez vsakega drugega, namesto da bi spoštljivo onikala milostivo! Zarobljenost! Pa gospa Jerajeva bi bila vse tiho potrpeča, potrpeča celo, če bi stara sitnica res izpolnila svojo izzivajočo grožnjo in kupila fantu čevlje — staremu poslu se mora pač marsikaj spregledati. Toda Jera ni poznala mej; izbila je loncu dno z zahtevo, naj ji pripravi gospa Jerajeva denar! Zaslužek namreč, ki ga Jera — razen majhnih odplačil, kadar si je napravljala kako revno oblačilce — ni prejela

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Telefono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor BatageljCorreo
Argentino
Central (B)FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual Nº 20.446

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1985:
Za Argentino A 30 pri pošiljanju po
pošti A 32; Zdrž. države in Kanada
pri pošiljanju z letalsko pošto 69 USA
dol.; obmojne države Argentine 53 USA
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Ka-
nada in Evropa za pošiljanje z navad-
no pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILCO" S.R.L., ESTA-
DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES -
T. E. 362-7215